

**รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียน
การสอนเชิงรุก ที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม
จังหวัดศรีสะเกษ***

**The Model of Teacher Development in Learning Management
by Using Active Teaching and Learning Approaches in
Banlalom School, Sisaket Province**

พัฒนา สังข์โกมล

Phatthana Sangkomon

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

Sisaket Primary Educational Service Area Office 3, Thailand

E-mail: sangkomon1881@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านละลม 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ 3) ศึกษาพัฒนาการความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านละลม จำนวน 22 คน เป็นการวิจัยและพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ 2) แบบสอบถาม 3) แบบประเมิน และ 4) แบบทดสอบการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนพัฒนาการ

*ได้รับบทความ: 9 พฤศจิกายน 2564; แก้ไขบทความ: 30 ธันวาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 22 มกราคม 2565

Received: November 9, 2021; Revised: December 30, 2021; Accepted: January 22, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพปัญหาโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับมาก และความต้องการในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการฝึกอบรม
2. รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ ความเป็นมาของรูปแบบ หลักการ วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ครูมีพัฒนาการความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาตามรูปแบบสูงขึ้นจากก่อนพัฒนาโดยรวมร้อยละ 81.12
4. ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาครู; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the current condition, problems and needs for teaching and learning management for teachers in Banlalom school. 2) to develop a model of teacher development in learning management by using active teaching and learning approaches in Banlalom school, Sisaket Province. 3) to study the development of knowledge and understanding in learning management by using active teaching and learning approaches and 4) to study the satisfaction in using the teacher development model in learning management by using active teaching and learning approaches in Banlalom school, Sisaket Province. The target groups were 22 teachers at Banlalom school. The study is about research and development. The research tools were 1) the model of teacher development in learning management by using active teaching and learning approaches in Banlalom school, Sisaket Province. 2) Questionnaire 3) assessment form and 4) test. The data was analyzed by content analysis. The statistics that used in the research were percentage, mean, standard deviation and growth score.

The results of the research were:

1. The present condition as a whole and in all aspects was at a moderate level. The overall and all aspects of problem condition were at a high level and the need for teacher development in learning management through training methods.

2. The developed model had 5 components which were background of the model, principle, objectives, activities, and measurement and evaluation. Which the overall style was appropriate at the highest level.

3. The teachers were cognitive developed in learning management after the development according to the overall pattern at 81.12% which higher than before development.

4. The overall and all aspects of the satisfaction to the use of the model were at the high level.

Keywords: The model of teacher development; Active learning management

1. บทนำ

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน ต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนด้วยรูปแบบที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อผู้เรียนโดยเฉพาะในการเอาไปใช้ในชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ (อุบล หนูฤกษ์, 2563)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลมตามผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในการประเมินรอบที่ 1 (พ.ศ. 2547) รอบที่ 2 (พ.ศ. 2550) และรอบที่ 3 (พ.ศ. 2554) พบว่าประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ มาตรฐานด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐาน

ที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลการประเมินในระดับพอใช้ และจากการวิเคราะห์ข้อมูลรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนบ้านละลม ปีการศึกษา 2562 (โรงเรียนบ้านละลม, 2563) พบว่า ครูในโรงเรียนบ้านละลมขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูจัดการเรียนการสอนไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพที่แท้จริง ซึ่งเป็นจุดอ่อนของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอน ครูยึดติดกับบทบาทการสอนแบบเดิมๆ เน้นครูเป็นศูนย์กลาง เชื้อมั่นและคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญของตนให้ลูกศิษย์ ซึ่งการสอนแบบนี้ทำให้ผู้เรียนไม่ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองเท่าที่ควร

แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น พบว่า การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ เป็นเทคนิคที่

สามารถนำมาพัฒนาเพื่อเพิ่มทักษะ กระบวนการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทการเรียนรู้ของตนเองมากกว่า การเป็นผู้รับฝ่ายเดียว สอดคล้องกับสำนักงาน พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2546, หน้า 1-4) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน เชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ เป็นเทคนิคที่ ผู้สอนมีความกระตือรือร้นที่จะสอน ผู้เรียนมีความ กระตือรือร้นและพอใจที่จะเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้ ค้นหาความรู้แสวงหาคำตอบหรือข้อสงสัย รู้จัก ใช้วิจารณ์ญาณ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ แสดงความคิดเห็นออกมาเป็นผลงาน และนำเสนอ ความคิดและผลงานต่างๆ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกำหนด นโยบายเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพครู โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน มุ่งเน้นการสนับสนุนให้ครูรวม กลุ่มกันวางแผนและพัฒนาเทคนิคกระบวนการ เรียนการสอนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนของครู เป็นครูดี ครูเก่ง มีศักยภาพ และ พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับธงชัย คำปวง (2561) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูแบบใช้ โรงเรียนเป็นฐานเป็นการพัฒนาครูที่เป็นการฝึก อบรมหรือพัฒนาครูที่จัดขึ้นในโรงเรียนโดยโรงเรียน เป็นเจ้าของโครงการหรือแผนการฝึกอบรมเป็น กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของครูตามสภาพ ปัญหา และความต้องการของครูที่เข้าร่วมกิจกรรม มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครูในการ พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และพัฒนา

คุณภาพของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการ จัดการเรียนรู้จึงได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนา ครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอน เชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านละลมขึ้น โดยเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาครูใน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมกระบวนการคิด ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และมีโอกาสเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นโดยผ่าน กิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะ การพูด ฟัง อ่าน คิด เขียน และแสดงความคิดเห็น ขณะลงมือปฏิบัติกิจกรรม ตลอดจนเน้นการมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียน ด้วยกันเอง เมื่อผู้เรียนมีการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ แล้ว จะสามารถพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ สมรรถนะ ด้านต่างๆ โดยเฉพาะทักษะการคิดในรูปแบบที่ หลากหลาย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อตัวครูผู้สอน ผู้เรียน และคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน บ้านละลมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียน บ้านละลม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูใน การจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอน เชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้าน ละลม จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาพัฒนาการความรู้ความ เข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียน

การสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านละลม มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ และการพัฒนารูปแบบ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เขียนบทสรุปสาระสำคัญ และนิยามเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและยกร่างรูปแบบ และ 2) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านละลม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านละลม จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 30 ข้อ และแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 1 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.21-0.75 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.87

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอน

เชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยประมวลประเด็นสำคัญและวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยคือ ประมวลจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาสรุปผล แล้วนำมายกร่างองค์ประกอบหลักของรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ความเป็นมาของรูปแบบ หลักการ วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล และจัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ โดยนำสาระของรูปแบบ เครื่องมือ และเอกสารประกอบการใช้รูปแบบทั้งหมดมาบรรจุไว้ในคู่มือเพื่อให้ผู้ต้องการนำรูปแบบไปใช้ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบชัดเจนขึ้นและสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้ และ 2) ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินความเหมาะสมแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยรวมเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความเหมาะสมของรูปแบบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 3 ศึกษาพัฒนาการความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ และ 2) แบบวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งวัดความรู้ความเข้าใจ 4 เรื่อง ได้แก่ 1) ความรู้พื้นฐานการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ 2) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยแบบทดสอบมีค่าความยากง่ายรายข้อตั้งแต่ 0.57-0.75 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.20-0.70 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.89 ซึ่งการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนบ้านละลม จำนวน 22 คนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ตอบแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นใช้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) 2) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยให้ครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ารับการฝึกอบรมตามกิจกรรมในรูปแบบเป็นเวลา 3 วันรวมทั้งหมด 18 ชั่วโมง โดยดำเนินการกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนในแต่ละครั้งตามคู่มือรูปแบบ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยบันทึกผลการจัดกิจกรรม

ทุกครั้งเพื่อทำการประเมินกิจกรรม 3) หลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมตามรูปแบบแล้ว ผู้วิจัยให้ครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายตอบแบบวัดความรู้ความเข้าใจฉบับเดิมและใช้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนพัฒนาการ

ระยะที่ 4 ศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ หลังจากนำรูปแบบไปใช้ ผู้วิจัยสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูที่เข้ารับการพัฒนามาตามรูปแบบ จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.21-0.82 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านละลม สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านละลม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.77$, $\sigma = 0.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\mu = 2.89$, $\sigma = 0.73$) รองลงมา คือ การวางแผนการจัดการ

เรียนรู้ ($\mu = 2.82$, $\sigma = 0.65$) และต่ำสุดคือ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ($\mu = 2.61$, $\sigma = 0.89$) และสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านละลมโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.65$, $\sigma = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 3.77$, $\sigma = 0.75$) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\mu = 3.66$, $\sigma = 0.74$) และต่ำสุดคือ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ($\mu = 3.54$, $\sigma = 0.67$)

1.2 วิธีในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของครูโรงเรียนบ้านละลม ซึ่งมีความต้องการสูงสุดคือ การฝึกอบรม (ร้อยละ 59.10)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

2.1 รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นตามองค์ประกอบของรูปแบบที่ศึกษาและสรุปไว้ปรากฏผลดังนี้ 1) ความเป็นมาของรูปแบบคือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพนั้น ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้าน

ละลมขึ้น เพื่อจะก่อให้เกิดผลดีต่อตัวครูผู้สอน ผู้เรียน และคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านละลม 2) หลักการ ประกอบด้วย (1) เป็นรูปแบบที่เรียนรู้จากการปฏิบัติงานด้วยความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพครู (2) เป็นรูปแบบที่กำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนจากปัญหาจริงในชั้นเรียน (3) การจัดการเรียนรู้ต้องผนวกศาสตร์กับการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน และ (4) การสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญภายนอก 3) วัตถุประสงค์ คือ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ 4) การจัดการกิจกรรมคือ การพัฒนาครูตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม เป็นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 3 ด้านคือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีวิธีการพัฒนาครูคือ การฝึกอบรม 5) การวัดและประเมินผลคือ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้

2.2 ผลการพิจารณาระดับความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.56 ($\sigma = 0.53$) อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

3. ผลการศึกษาพัฒนาการความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้สามารถสรุปผลการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาพัฒนาการความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้

	μ (20)	σ	คะแนนพัฒนาการ	ร้อยละพัฒนาการ
ก่อนการทดลอง	11.09	0.81	7.23	81.12
หลังการทดลอง	18.32	0.48		

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูมีพัฒนาการความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาสูงขึ้นจากก่อนพัฒนาโดยรวมร้อยละ 81.12

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านวิทยากร ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.50$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการโครงการ ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.50$) และต่ำสุด คือ ด้านเนื้อหา ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.50$)

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านละลม ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านละลมโดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านละลม โดยรวมและรายด้านทุกด้าน

มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ไม่สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ขาดทักษะหรือเทคนิคการสอนรูปแบบใหม่และขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อวัดพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียนจึงทำให้สภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและประสบกับสภาพปัญหาในระดับมากทุกด้าน ดังที่สุลักษณ์ ทองจีน (2558) กล่าวว่า ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละศักยภาพ ทั้งนี้กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องเหมาะสมสอดคล้องต่อการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มผู้เรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของธรรมพูนพิสัย (2556) ที่ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมนราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ครูมีความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการฝึกอบรม ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาครูเป็นภารกิจที่สำคัญในการ

พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียน และเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ครูต้องได้รับการส่งเสริม และพัฒนาให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ตามแนวคิดของ ONEC (2015) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปคุณภาพการศึกษาจะเป็นไปไม่ได้เลย หากปราศจากการยกระดับคุณภาพครูถือว่าเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในระบบการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรักษัณณิ สารเสวก (2562) ที่ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า วิธีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูเรียงตามลำดับความถี่ที่มากที่สุด คือ การฝึกอบรม

2. รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ มี 5 องค์ประกอบคือ ความเป็นมา หลักการ วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าว น่าจะเนื่องมาจากรูปแบบได้ผ่านกระบวนการสร้างที่เกิดจากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบ เสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ทำการทดลองใช้รูปแบบ นำรูปแบบไปใช้จริง และประเมินรูปแบบ ซึ่งกระบวนการพัฒนารูปแบบที่กล่าวมา

สอดคล้องกับสมศรี สุ่มมัตย์ (2557) ที่ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ 4 ระยะ คือ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการทางการศึกษา 2) สร้างรูปแบบ 3) ประเมินรูปแบบ และ 4) ประเมินตรวจสอบยืนยันรูปแบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติภพ ภาณุรัฐกุลธร และคณะ (2560, หน้า 113-125) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ มีพัฒนาการความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาสูงขึ้นจากก่อนพัฒนาโดยรวมร้อยละ 81.12 ที่เป็นเช่นนี้เพราะการดำเนินการวิจัยได้มีการเตรียมการที่ดี โดยผู้วิจัยได้สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้กับคณะครู มีการชี้แจงกระบวนการอย่างละเอียด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ กระตุ้นให้ครูเห็นว่าตนมีความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง และในการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบมีเทคนิคต่างๆ ที่กระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่มที่ครูได้แลกเปลี่ยน

เปลี่ยนความคิดเห็น และรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ทำให้ครูเกิดความรู้สึกทางบวก พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น กล่าวคือ ครูมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นภายหลังจากที่ครูได้เข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบ สอดคล้องกับวศินี รุ่งเรือง (2562) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ส่งเสริมศิลปะการสอนของครู พบว่าครูมีพัฒนาการความรู้ความเข้าใจหลังการพัฒนาสูงขึ้นจากก่อนการพัฒนา โดยรวมร้อยละ 71.58

4. ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบได้นำเสนอเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และการจัดกิจกรรมสามารถกระตุ้นผู้ฝึกอบรมให้เกิดความอยากเรียนรู้ รู้สึกชอบ ประทับใจ มีเจตคติที่ดี จึงก่อให้เกิดความพึงพอใจ ดังที่เกริก ท่วมกลาง (2555) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกชอบ รู้สึกประทับใจ หรือเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับในเชิงบวก โดยสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุบล หนูฤกษ์ (2563) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสร้างสรรค์เป็นฐานโรงเรียนในเครือข่ายเกาะพะงัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจต่อการ

ฝึกอบรมครูตามรูปแบบโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดรูปแบบนี้เป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.2 สถานศึกษาต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูทุกคนจะต้องเข้ารับการพัฒนาตามรูปแบบนี้ และกำหนดให้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

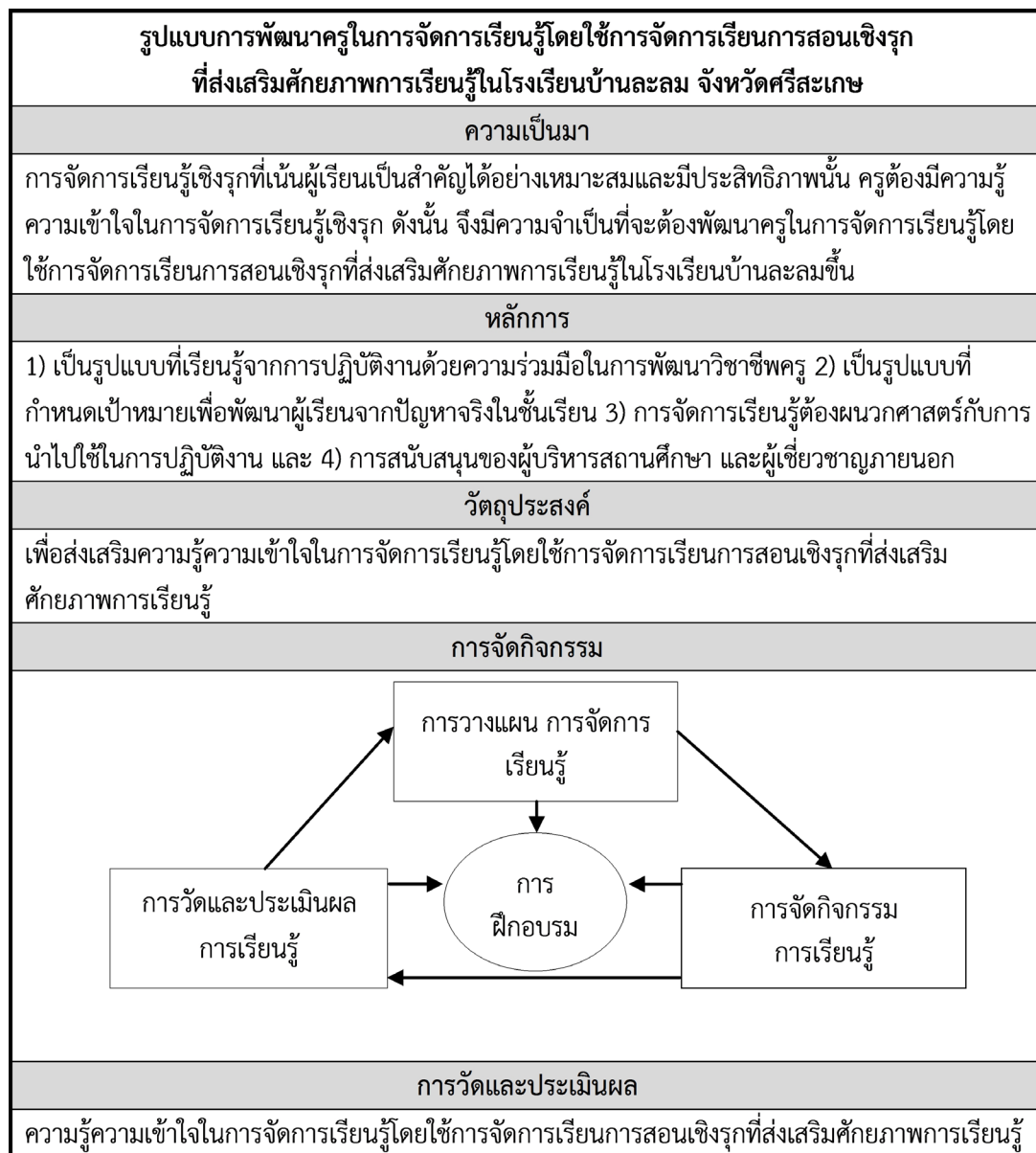
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการจัดการเรียนรู้ด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้

2.2 ควรทำการศึกษาและพัฒนา รูปแบบที่ส่งเสริมครูในการจัดการเรียนรู้ด้านอื่นๆ เช่น ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมเจตคติต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ เป็นต้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์ประกอบของรูปแบบ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ และวิธีการพัฒนาครู อันนำมาซึ่งรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านละลม จังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติภาพ ภาณุสกุลธร และคณะ. (2560). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารชุมชนวิจัย*, 11(1), 113-125.
- เกริก ท่วมกลาง. (2555). *การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- ธงชัย คำปวง. (2561). *การพัฒนาครูแบบองค์รวมโดยการเทียบเคียงสมรรถนะ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุขฎิบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รดา ธรรมพูนพิสัย. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. เข้าถึงได้จาก http://www.hu.ac.th/conference/conference2013/Proceedings2013/pdf/Book3/Describe2/356_239-249.pdf
- รักษมนิ สารเสวก. (2562). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนบ้านละลม. (2563). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562* (รายงานประจำปีของสถานศึกษา). ศรีสะเกษ: โรงเรียนบ้านละลม.
- วศินี รุ่งเรือง. (2562). *รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ส่งเสริมศิลปะการสอนของครู*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุขฎิบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศุภลักษณ์ ทองจีน. (2558). *เอกสารประกอบการสอนการออกแบบและการจัดการเรียนรู้*. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สมศรี สุ่มมัตย์. (2557). *รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *นโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. เข้าถึงได้จาก <http://wt.ac.th/plan/documents/Basic%20EDU%202560.pdf>

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2546). จดหมายข่าว. *Scientist-Teacher Network*, 1(1), 1-4.

อุบล หนูฤกษ์. (2563). รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสร้างสรรค์เป็นฐานโรงเรียนในเครือข่ายเกาะพะงัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ONEC. (2015). *The Current Stage of Teacher Preparation and Development in Thailand*. Bangkok: Office of the Education Council.

